

LA VANGUARDIA

TARRAGONA

ECONOMIA

Ascó demana
als ciutadans
què fer amb
400.000 euros

PÀGINA 8

Condemnat a l'oblit

**Clausurat
fa quatre
dècades, l'antic
preventori
antituberculós
de la Savinosa
és avui un niu
de brutícia que
amenaça ruïna**

LAURA CASADEVALL
Tarragona

La història de l'antic sanatori de la Savinosa és la història d'un despropòsit. Un imponent conglomerat de ciment que envelleix i es deteriora sense fre, mentre observa des del promontori en què s'assenta les manses aigües del Mediterrani. Objecte d'interès per part dels amants d'allò paranormal, antigament va ser un preventori per a nens, una espècie de casa de colònies per a infants de les famílies més humils de l'Espanya de la postguerra, molts dels quals guarden del seu pas per la Savinosa els records més terribles. Des que va ser clausurat definitivament, a principis dels anys setanta, els cinc edificis que componen el sanatori han anat perdent el llustre d'antany. Custodiat per un vigilant que tracta d'impedir el pas a curiosos, l'espai presenta avui un aspecte deplorable, impregnat de runa i brutícia, grafit, brossa, males herbes i objectes que són testimoni d'un passat no tan llunyà.

Propietat de la Diputació de Tarragona i catalogat per l'Ajuntament de Tarragona com a bé cultural d'interès local (BCIL), l'antic sanatori ocupa un privilegiat emplaçament a primera línia de mar. No és estrany, doncs, que al llarg dels anys molts projectes hagin cobejat instal·lar-se en aquest espai: des d'un palau de congressos fins a un hotel de luxe o un parador nacional, passant per un centre d'interpretació del Mediterrani, vinculat a la URV. Però cap d'ells no s'ha acabat materialitzant.

En els últims anys, són majoritàries les veus que es decanten per destruir les edificacions i condicionar les vuit hectàrees de la

RAFAEL LÓPEZ-MONNE

CONDEMNAT A L'OBLIT

1911

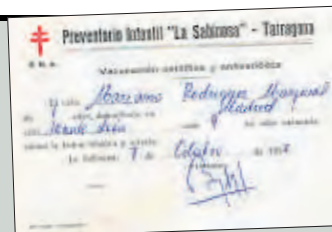
El llegat de Lluçia Schimid a favor de la Casa de la Beneficència de la Mancomunitat de Catalunya va permetre la compra de la finca de la Savinosa

1929

La construcció dels edificis es va iniciar a principis del 1929, però la inauguració del conjunt no es va produir fins a tres anys més tard, al 1932

1948

Després de funcionar com a hospital de sang durant el període de la Guerra Civil, l'equipament de la Savinosa es va transformar en preventori infantil l'any 1948

Cartilla de vacunes dels nens del preventori

1967

El Patronat Nacional Antituberculós va clausurar el sanatori a causa de l'alt cost de manteniment i a la pràctica eradicació de la tuberculosi

Un mastodont a primera línia de mar

■ L'antic sanatori antituberculós ocupa una superfície de 77.821 metres quadrats al morrot de la Savinosa, un promontori rocós situat entre la platja que porta aquest nom i la de l'Arrabassada, al terme de Tarragona. Adquirida per l'extinta Mancomunitat de Catalunya, la finca va ser gestionada per l'Estat. L'any 1971 la Diputació de Tarragona va recuperar la propietat del recinte, que compta amb cinc edificis i un volum construït de 21.000 metres quadrats.

Als anys 30. Imatge aèria del conjunt de la Savinosa en els seus primers anys d'existència

ARXIU JORDI ROVIRA

Una qüestió de voluntat

» VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

finca com una zona verda. "L'objectiu final és que s'enderroqui la zona construïda, però mentre que això no es produeix demanem que, almenys, s'obri el recinte perquè tothom pugui transitar pel camí, facilitant així el passeig entre les platges de la Savinosa i l'Arrabassada", explica Josep Maria Badia, membre del grup ciutadà que reclama l'ús públic de la finca. En l'últim plenari municipal de Tarragona, el grup d'ICV-EUiA va sotmetre a votació una moció que es feia

SENSE DEFINICIÓ

Un hotel o un centre del Mediterrani són projectes proposats per a l'espai

MIRADOR PRIVILEGIAT

En els últims anys s'ha imposat la idea de recuperar l'espai com a zona verda

ressò d'aquesta petició popular, que va ser rebutjada pel PSC, a l'equip de govern, i els regidors de CiU i el PP, a l'oposició. "No té cap sentit que un espai com aquest estigui tants anys tancat en una ciutat com la nostra, on no hi ha gran parc ni espais verds d'ús públic", considera l'edil ecosocialista, Arga Sentís.

De fet, el Pla d'Espais Verds de l'Ajuntament de Tarragona

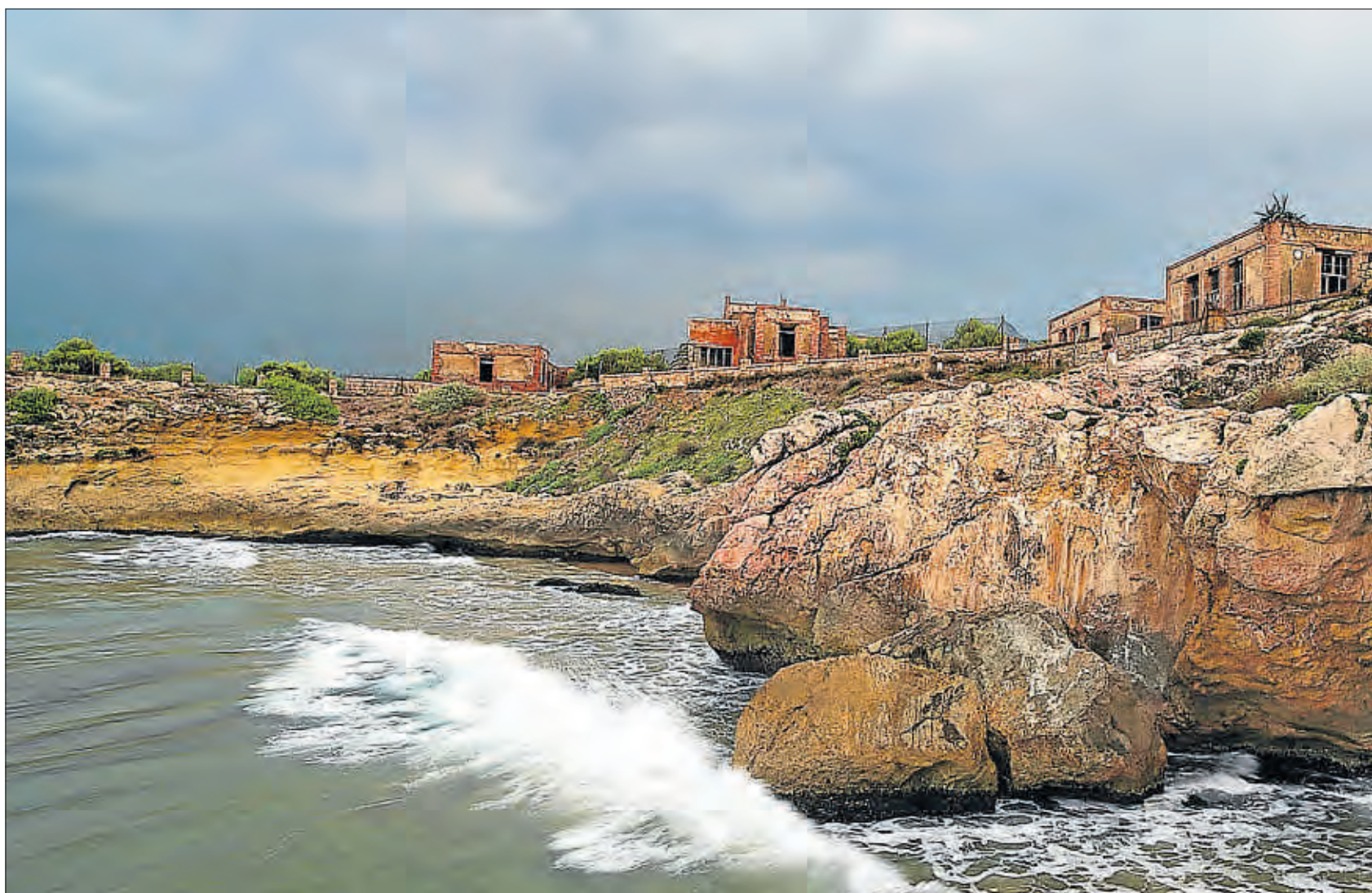
descriu una sèrie d'accions encaminades a la restauració i conservació dels hàbitats naturals de la zona, la delimitació del camí de ronda i l'habilitació de zones de lleure i pícnic. "Creiem

que és una contradicció que, per una banda, l'Ajuntament vulgui fer de la finca una zona verda i, per l'altra, el Pla d'Ordenació Urbana Municipal (POUM) aprovat recentment inclogui tots els

edificis de l'antic preventori en el catàleg de protecció", lamenta Sentís.

Tot i l'aparent contradicció, la portaveu del govern local i regidora de Medi Ambient, Begoña

Floria, puntualitza que el projecte recollit al Pla d'Espais Verds no s'executarà fins que no es prengui una decisió ferma sobre el futur dels immobles. "Si es volen tirar a terra, la propietat ha

1970

Els barraquistes del riu Francolí van ser traslladats provisionalment a l'antic preventori després de les inundacions que van arrasar els assentaments

1977

L'estat de deteriorament de les instal·lacions de la Savinosa va aconsellar-ne la demolició, però l'oposició d'alguns sectors socials va impedir-ho

1985

La Diputació de Tarragona va convocar un concurs d'idees per trobar una utilitat al gran espai de la Savinosa, però el jurat de la competició la va declarar deserta

2003

La URV i la Cambra de Comerç van proposar que la Savinosa albergués un centre d'estudi i divulgació del Mediterrani. La idea, com d'altres, no va prosperar

2012

El Pla d'Ordenació Urbanística aprovat pel ple de l'Ajuntament no descataloga els edificis del preventori, de manera que no poden ser enderrocats

Mirador. Imatge virtual del morrot de la Savinosa convertit en mirador, una idea de l'arquitecta Núria Capella

NÚRIA CAPELLA PUJALS

Els petits habitants del preventori de la Savinosa vivien sota un estricte règim d'estil castrense en el qual els càstigs físics eren habituals

Els nens del serrell

LAURA CASADEVALL
Tarragona

Vaig presenciar com el director del centre practicava el que ell anomenava la carrutxa: el nen caminava amb les mans i ell l'aguantava pels peus fins a submergir-lo a l'aigua del mar. He vist xiquets pernejant, sentint l'angoixa de l'ofegament". Mariano Rodríguez, madrileny de 62 anys, no oblidava les vivències que fa més de mig segle va experimentar al preventori de la Savinosa. Allà el va enviar la mare l'any 1957, juntament amb un germà més gran, de nou anys, amb el convenciment que d'aquella sort de casa de colònies apostada a la vora

tres mesos. Anava content, pensant que veuria el mar per primer cop, però només pujar al tren que ens hi havia de portar vaig adonar-me que no anàvem de vacances. Tot el viatge, de nit, el vam passar amuntegats com a bestiar, dormint als passadissos", recorda Rodríguez. Ja al preventori, les criatures eren uniformades i després se'ls rapava el cabell curtíssim, amb l'única excepció d'un petit serrell que no tenia cap altra finali-

tres i cuidadores. "Per qualsevol cosa et queia un *coscorro*", afirma Mariano Rodríguez. Tampoc es permetia que els nens corressin o saltessin. "Tot era part de l'aparell propagandístic del règim. Volien que tornéssim més grassonets, de manera que no podíem fer cap desgast físic. Si ens enxampàvem fent-ho, ens castigaven", diu aquest antic savinós. Amb aquest objectiu d'engreixar els nens, els àpats eren copiosos. Era una espècie de ranxo immenjable que molts xiquets no podien evitar vomitar. "I si ho feies, havies de menjar-te el vòmit", afegeix.

Dormir del costat esquerre, cantar tots els dies el *Cara al Sol* o racionalitzar la quantitat d'aigua que es podia beure cada

de demanar formalment la seva descatalogació com a BCIL, mitjançant un procediment administratiu que mai ha iniciat", assevera Floria. La Diputació, de la seva banda, assegura, mitjançant un comunicat, que en dues ocasions, els anys 2006 i 2008, va adreçar un escrit a l'Ajuntament de Tarragona demanant-ne la descatalogació, sense obtenir cap resposta i que, el 2009, va formular al·legacions al POUM reiterant la petició de desprotegir els esmentats edifi-

cis. A més, l'ens provincial sosté que l'Ajuntament "té la facultat de promoure, per pròpia iniciativa, l'expedient de descatalogació".

A pesar de les postures enfrontades, ens els últims mesos s'han produït converses entre ambdues administracions amb la intenció de desbloquejar d'una vegada per totes la problemàtica de la Savinosa. Fins i tot, s'han mantingut reunions amb l'arquitecta Núria Capella, responsable d'un projecte per convertir el solar de la Savinosa en un espectacular mirador i un centre d'interpretació del paisatge. "Ara per ara, és una quimera que el meu treball sigui una realitat", reconeix l'arquitecta.

PAS PREVI

La descatalogació de les edificacions és indispensable per l'enderrocament

ÚLTIMA PARAULA

Només la Generalitat pot deixar sense efecte la protecció del preventori

L'última paraula en un hipotètic procés de descatalogació és de la Comissió de Patrimoni de la Generalitat. "De moment, no ens ha arribat cap proposta en aquest sentit", manifesta el director dels serveis territorials de Cultura, Jordi Agràs. "Es tracta d'un procés delicat, ja que s'han d'argumentar molt bé els motius pels quals s'ha de deixar sense protecció un immoble catalogat", afegeix Agràs. Sigui com sigui, la manca d'entesa entre les diferents administracions sembla condemnar la Savinosa a la perpetuïtat de l'oblit.●

Estava prohibit l'exercici físic i fer les necessitats fora de les hores assenyalades

BLOG DE SCILA-LA SABINOSA

Els nens del preventori eren obligats a menjar copiosament amb la finalitat que engreixessin

del mar els seus fills tornarien més grassos i més sans. El centre de la Savinosa, amb 600 places, va ser ideat per a prevenir que els infants de famílies sense recursos emmalaltissin de tuberculosi i escrofulosi. La realitat que s'hi vivia entre les parets dels nou pavellons que composaven l'equipament era ben diferent.

"A mi m'hi van enviar durant

tat que distingir els savinosos. "Si fugíem o ens perdíem, la Guardia Civil ens localitzava fàcilment", apunta Rodríguez.

La rutina diària al preventori era pròpia d'un règim castrense. Estava prohibit fer les necessitats fora de les hores assenyalades i molts nens, de curta edat, no tenien més remei que fer-se-les a sobre, amb el conseqüent càstig per part de les mes-

dia són altres de les estrictes regles a què eren sotmesos els petits. Tot i les normes i els càstigs, el que ha deixat empremta a la vida de Mariano Rodríguez és la manca d'humanitat que es respirava en aquell espai gris. "La crueltat i l'absoluta manca d'estimació que vaig rebre durant el meu pas pel preventori em van marcar per sempre", conclou.●

Entre platges. Els terrenys voregen la costa entre les platges de la Savinosa i de l'Arrabassada

RAFAEL LÓPEZ-MONNE